

De zachttheid **van leven**

Het moment waarop je zweeft tussen hoop en wanhoop. Het moment waarop datgene dat je nastreeft er ook daadwerkelijk is. Dat is waar de zoektocht van Wilma Bosland over gaat. Maar ook over de wil om dat moment vast te houden en de angst voor het verlies ervan. **DOOR GERTJAN VAN DER STELT**

Zolang de klei nog nat is, is er die zachtheid. Maar wanneer de klei gaat drogen en vervolgens wordt gebakken, raakt het zachte karakter ervan voorgoed verloren. Deze zachtheid te bewaren – of ten minste de suggestie ervan – dat is de opdracht die Wilma Bosland (Ouddorp, 1956) zich gesteld heeft. Waarom? De fase waarin de klei nog nat en kneedbaar is, is het moment dat de associatie met leven, maar ook met erotiek het sterkst is, en dat is waar het in haar werk om gaat.

Erotisch

Bosland ervaart het werken met klei als een manier om een dood materiaal tot leven te brengen. Klei heeft voor haar alles met lichamelijke en erotiek te maken. De manier waarop zij de klei kan kneden en vormen, ervaart zij als erotisch, omdat het haar doet denken aan het kneden, masseren van een lichaam. Wanneer je het woord 'zachtheid' vervangt door het woord 'tederheid', geeft dat je de mogelijkheid om te begrijpen dat de tedere behandeling van de zachte klei een erotische sensatie kan geven, temeer wanneer het dan ook nog eens gaat om het tot leven wekken van het materiaal. De objecten die ze maakt, gaan dan ook over het lijfelijke. De Jurken uit 2006/2007 gaan over het omvatten. Ze zijn tegelijk huid en torso, ze omvatten de ruimte als object, maar zijn ook een verwijzing naar de omvatting van een lichaam door een jurk, bijna als was het een huid. Deze objecten zijn geen lege kledingstukken, maar gaan over stemming, erotiek, en zijn daardoor dragers van een boodschap.

Pietà

Pietà – de bewening van de dode Christus door Maria – is een universeel thema dat veelvuldig in de kunstgeschiedenis terugkeert. De bekendste Pietà is waarschijnlijk de marmeren versie van Michelangelo. In de moderne kunst wordt veelvuldig naar deze icoon van de kunst verwezen. Denk bijvoorbeeld aan de Benetton-reclame uit 1990: op een foto van Therese Frare treurt een familie om hun aan aids gestorven zoon en broer. Ook in de verslaggeving van oorlogen en rampen, waarin verwanten treuren om het verlies van hun geliefden, zijn verwijzingen te herkennen.

Het moment tussen hoop en vrees, het moment tussen leven en dood, dat herkende Bosland ook in het werk van Erzsébet Baerveldt: 'In haar video Pietà voel ik, naast de directe verwijzing naar het betreuren van dat wat je geliefde was, en een sublieme verbeelding van de hopeloze strijd om alles bij elkaar te houden, ook de niet aflatende drang om dat als kunstenaar te willen verbeelden.' Ook in de film *Das Leben der Anderen*, komt een scène voor waarin de hoofdpersoon zijn geliefde verliest. Het moment waarop het besef van zijn verlies tot hem doordringt, dat is waar het voor Bosland om gaat.

Weg... voorgoed...

Haar werk kan gezien worden als een poging de angst te bezweren om datgene dat het meest dierbaar is in het leven, te verliezen. Zelf zegt ze daarover dat ze eigenlijk meer bezig is om alles bij elkaar te houden. Haar angst sublimeert ze tot een zoektocht naar het verlies van het ultieme, korte moment van de plasticiteit van klei, of liever gezegd naar een mogelijkheid om die te behouden, al was het maar het karakter ervan. Het moment waarop

het object net gevormd en nog nat is. 's Avonds is het object zoals je het bedoeld hebt, de volgende morgen is het gedroogd en is datgene dat je dacht te hebben weg.' Haar zoektocht overstijgt het materiaal. De uitstraling van zachtheid en flexibiliteit staat voorop. Ze ziet het dan ook niet als een probleem andere materialen en mogelijkheden te onderzoeken, zoals het zachtere siliconenrubber. Maar ook het werk nat exposeren, is een optie die ze openhoudt. 'Misschien worden het wel foto's van natte objecten waar ik op uitkom; alle mogelijkheden liggen nog open.'

Foto links:

Dressed in mother of pearl, 2008, keramiek, glazuur FOTO: RON ZIJLSTRA

Foto onder:

In 2010 onderzocht Bosland het thema van 'haar' Pietà tijdens een internationaal keramiek-symposium in Neumunster (DE). Het resulteerde in een performance FOTO: CLAUDIA DANNEBERG

Het vermoeden van zachtheid

Niet alleen in de betekenis, maar ook in het gebaar heeft Bosland gezocht naar Pietà. Ze heeft veel studie gedaan naar de manier waarop mensen een geliefde vasthouden die zij verloren hebben aan de dood. De manier waarop iemand omhelst, geeft lading aan het gebaar. Hoe kun je deze betekenis vangen in een abstract object? Haar onderzoeken resulteerden in gedraaide vormen die zij vervolgens versneed en als een lichaam drapeerde over de rand van een tafel. De plooibaarheid en de zachtheid van het materiaal wanneer het nog nat is, maken deze vormen mogelijk. Naast het visuele is het tactiele aspect ook essentieel. Immers, je kunt wel vermoeden dat iets zacht is, maar je zult het toch willen voelen om het zeker te weten. Dan komt ook de vraag op in hoeverre interpretatie van wat ze ziet het gewenste antwoord oplevert. Dat bleek tijdens ons gesprek toen we keken naar een jurkobject. Dit witglazuurde object ervaart Bosland als zacht, terwijl ik het als hard ervaar. Voor Bosland betekent glans zacht, terwijl voor mij glazuur hard is. Ik keek blijkbaar meer naar het materiaal en Bosland meer naar de uitstraling. Bosland was misschien beter in staat om te kijken met de ogen van iemand die deze materiaalkennis niet heeft en dus denkt dat de glans de door haar gewenste associatie oproept.

Bosland geeft haar werk titels als Pietà, om de associaties van de toeschouwer te sturen. Ze wil er ook mee benadrukken dat ze zich in haar werk meer houdt tot de beeldende kunst en de kunsthistorische connotaties, dan tot de keramische traditie. Zij gebruikt het materiaal als een middel om beelden te maken die een metafoor zijn voor datgene wat haar bezighoudt. 'Het gebruik van titels komt, denk ik, ook doordat ik me meer dan vroeger bewust ben of bewust wil zijn van waar ik mee bezig ben. Vroeger was veel werk zonder titel, omdat ik het toen juist prettiger vond dingen meer open en voor meerdere uitleg vatbaar te laten. Voor mezelf? Voor anderen? Weet ik eigenlijk niet. In ieder geval heb ik nu meer behoefte aan het gevoel van: Hier gaat het om.' ■

Meer informatie:

www.wilmabosland.nl
Werk van Wilma Bosland is te zien tijdens LekArt in Culemborg, van 21 tot en met 23 september, www.lekart.nl.

